

Ορθόδοξη θεολογία και «παραθεολογικοί ιοί»

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ίεροθέου

Ἡ ὀρθόδοξη θεολογία εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ἄσαρκος Λόγος στήν Παλαιά Διαθήκη πού ἐσαρκώθη καί εἶναι ὁ Σεσαρκωμένος Λόγος στήν Καινή Διαθήκη καί τήν Ἐκκλησία, ἀπεκάλυψε στούς Προφήτες, τούς Ἀποστόλους καί τούς Πατέρας διά μέσου τῶν αἰώνων ὅλες τίς ἀλήθειες γιά τόν Θεό καί τόν ἄνθρωπο καί πῶς μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ἐνωθῆ μέ Αὐτόν καί νά ζῆ αἰωνίως μαζί Του.

Αὐτή ἡ θεολογία, ὡς ἀποκάλυψη στούς ἁγίους διά μέσου τῶν αἰώνων εἶναι ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ ἀναπνοή της.

1. Lex credendi καί lex orandi

Ἡ ἀποκάλυψη αὐτή πού δόθηκε στούς Προφήτες, τούς Ἀποστόλους καί τούς Πατέρας διά μέσου τῶν αἰώνων –κατά τήν ὁμολογία τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰούδα «παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει» (Ἰούδα γ', 3)– καταγράφηκε στήν Ἁγία Γραφή καί τίς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί στήν συνέχεια πέρασε μέσα στήν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι αὐτό πού γράφει ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκι, τό *lex credendi* (νόμος πίστεως) καί τό *lex orandi* (νόμος προσευχῆς). Αὐτό σημαίνει ὅτι ὑπάρχει ἐνότητα καί σχέση μεταξύ τῶν ἀποφάσεων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, τόν 8ο αἰώνα μ.Χ., κατέγραψε τίς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων σέ κείμενά του, ἰδιαιτέρως τό περίφημο κείμενο «Ἐκθεσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως», καί ἀκόμη τίς πέρασε μέσα στήν ἱερά ὑμνογραφία τῆς Ἐκκλησίας, ὅποτε ὑπάρχει ἄριστος συνδυασμός καί μεγάλη ἐνότητα μεταξύ τοῦ *lex credendi* καί *lex orandi*.

Ἔτσι, ἡ θεολογία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας δέν εἶναι ἐγκεφαλική, ἀλλά εἶναι καρπός τῆς ἐμπειρίας τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων, οἱ ὁποῖοι πέρασαν μέσα ἀπό τήν κάθαρση καί τόν φωτισμό τοῦ νοῦ στήν θεωρία-θεοπτία καί γνώρισαν τόν Θεό μέσα στήν δόξα Του, καί, ἐπομένως, ἀπέκτησαν κοινωνία μαζί Του.

Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων πρέπει νά συνδυασθοῦν μέ τήν ὄλη ἡσυχαστική παράδοση, πού ἐξέφρασε ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καί οἱ Φιλοκαλικοί Πατέρες μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ἡ Ἐκκλησία δέν ὁμιλεῖ μόνον γιά τό τί εἶναι ὁ Θεός, ἀλλά καί τό πῶς θά γνωρίση κανεῖς τόν Θεό, δέν ὁμιλεῖ ἀπλῶς γιά τό τί εἶναι ἅγιος, ἀλλά καί πῶς θά γίνη κανεῖς ἅγιος. Αὐτό τό «τί» εἶναι οἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀλλά τό «πῶς» εἶναι ὁ ὀρθόδοξος ἡσυχασμός. Ὁ συνδυασμός μεταξύ τοῦ «τί» καί τοῦ «πῶς» εἶναι ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας.

2. Ἡ παραθεολογία

Ἐκτός ἀπό τήν ὀρθόδοξη θεολογία, ἡ ὁποία ἀναδεικνύει ἀγίους, μέσα στούς αἰῶνας παρατηρήθηκε καί μιά παραθεολογία, ἡ ὁποία διέσπασε τήν σχέση μεταξύ τοῦ *lex credendi* (νόμος τῆς πίστεως) καί τοῦ *lex orandi* (νόμος τῆς προσευχῆς-λατρείας).

Ἔτσι, μέσα στήν πορεία τῶν αἰώνων, ἄλλοτε ἀλλοιώθηκε τό *lex credendi* ἀποδεσμευόμενο ἀπό τό *lex orandi* καί ἄλλοτε ἀλλοιώθηκε τό *lex orandi*

ἀποδεσμευόμενο από τό *lex credendi*.

Όποτε, άλλοτε παρατηρήθηκε μία παραθεολογία πού εκφράζεται μέσα από τήν φιλοσοφία, ὅπως εἶναι ἡ σχολαστική θεολογία, ἡ ὁποία παρέκαμψε τήν θεολογία τῶν Πατέρων ὡς κατώτερη ἀπό τήν φιλοσοφοῦσα θεολογία, καί άλλοτε ἐμφανίσθηκε μία ἄλλη παραθεολογία πού ἐκφράσθηκε ὡς ἠθικισμός καί ἀποκοπή τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τήν θεολογία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἐπί πλέον ἡ ὀρθόδοξη θεολογία τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων, διά μέσου τῶν αἰώνων, συνδέθηκε καί μέ μία πολιτειοκρατία, ἡ ὁποία εκφράζεται μέ ἐξωτερικά νομικά σχήματα.

Βεβαίως, κανείς δέν μπορεῖ νά παραθεωρήσῃ τούς νόμους τῆς Πολιτείας καί τούς Κανονισμούς, μέ τούς ὁποίους εἶναι ὑποχρεωμένη νά κινῆται ἐξωτερικά ἡ Ἐκκλησία, ἀλλά δέν εἶναι δυνατόν μέ αὐτά τά ἐξωτερικά νομικά σχήματα νά ἀλλοιώνεται ὁ πυρήνας τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας, γιατί αὐτό σαφῶς λέγεται πολιτειοκρατία.

Μπορεῖ ἡ Ἐκκλησία νά συμφωνῇ μέ τήν Πολιτεία γιά τόν τρόπο πού θά συνυπάρχουν καί οἱ δύο στήν κοινωνία, ἀλλά ἐσωτερικά ἡ Ἐκκλησία ἔχει τήν δική της ζωή, τήν δική της ἀναπνοή. Συμβαίνει ὅ,τι μέ τόν ἀνθρώπινο ὀργανισμό, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νά προσαρμόζεται στίς συνθηκες τοῦ περιβάλλοντος καί νά τηρῇ τούς ἐξωτερικούς νόμους, ἀλλά ὅμως ἔχει ἕναν ἐσωτερικό δικό του ρυθμό.

Ό,τι γίνεται μέ τόν ἀνθρώπινο ὀργανισμό, γίνεται καί μέ τήν Ἐκκλησία, ὅπως εκφράσθηκε ἀπό τήν πρὸς Διόγνητον ἐπιστολή, πού εἶναι ἕνα κείμενο τοῦ 2ου αἰῶνος μ.Χ. Σύμφωνα μέ αὐτό, οἱ Χριστιανοί «πατρίδας οἰκοῦσι ἰδίας, ἀλλ' ὡς πάροικοι· μετέχουσι πάντων ὡς πολῖται, καί πάνθ' ὑπομένουσιν ὡς ξένοι· πᾶσα ξένη πατρίς ἐστίν αὐτῶν καί πᾶσα πατρίς ξένη». Καί συνεχίζει τό κείμενο ὅτι οἱ Χριστιανοί «ἐπί γῆς διατρίβουσιν, ἀλλ' ἐν οὐρανῷ πολιτεύονται. Πείθονται τοῖς ὀρισμένοις νόμοις, καί τοῖς ἰδίους βίοις νικῶσι τούς νόμους».

Τό περιεχόμενο αὐτοῦ τοῦ κειμένου εἶναι καταπληκτικό καί δείχνει πῶς ζοῦν οἱ Χριστιανοί μέσα στήν κοινωνία, πῶς συμμετέχουν σέ ὅλα τά κοινωνικά δρώμενα, ἀλλά ὁ νοῦς τους ἔχει ἄλλα ἐνδιαφέροντα. Εἶναι αὐτό πού εκφράζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἡμῶν γάρ τό πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει» (Φιλιπ. γ', 20) καί «οὐ γάρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τήν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν» (Ἐβρ. ιγ', 14). Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῶν ἁγίων εἶναι ὅτι δέν περιορίζονται στήν «μένουσαν πόλιν», ἀλλά ἀναζητοῦν τήν «μέλλουσαν».

Ἐάν οἱ Χριστιανοί, καί μάλιστα οἱ Ὄρθοδοξοι, δέν ζοῦν κατ' αὐτόν τόν τρόπο, ἀλλά ἀναμειγνύουν τήν ὀρθόδοξη θεολογία μέ τήν φιλοσοφία, τήν κοινωνική ἠθική καί

τήν πολιτειοκρατία, τότε αυτό λέγεται έκκοσμίκευση και αλλοίωση της ὀρθοδόξου θεολογίας.

3. Κυκλοφοροῦν πολλοί «παραθεολογικοί ιοί»

Πρὶν μερικά χρόνια σχεδόν ἀπουσίαζαν οἱ ἀπόψεις Ἱεραρχῶν καὶ Κληρικῶν ἀπὸ τὸν ἔντυπο τύπο, ἐννοῶ τίς Ἐφημερίδες καὶ τὰ Περιοδικά. Κάποτε-κάποτε δημοσιεύονταν ἄρθρα μερικῶν Μητροπολιτῶν γιὰ ἐπίκαιρα ἐκκλησιαστικά ζητήματα, ὅταν, βέβαια, ἐγκρίνονταν ἀπὸ τίς διευθύνσεις τῶν Ἐφημερίδων πανελλα-δικῆς ἐμβέ-λειας. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ ἐκινεῖτο μέσα στὴν θεία Λει-τουργία καὶ τίς ἱερὲς Ἀκολουθίες, καὶ τὰ κηρύγματα πού ἀκού-γονταν ἀφοροῦσαν κυρίως τοὺς ἐκκλησιαζομένους.

Στίς ἡμέρες μας τὰ πράγματα ἄλλαξαν πρὸς τὴν ἀντίθετη κατεύθυνση. Ἡ πληθώρα τῶν ἠλεκτρονικῶν μέσων ἐνημέρωσης (ἠλεκτρονικό ταχυδρομεῖο, ἱστοσελίδες, προσωπικὲς ἱστοσελίδες, διαδικτυακὴ τηλεόραση, μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης κλπ) φέρνουν τὸν λόγο κάθε Κληρικοῦ παντός βαθμοῦ, κάθε μονα-χοῦ καὶ λαϊκοῦ στὴν ἐπικαιρότητα καὶ ὁ κάθε Χριστιανὸς ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ βλέπη εἰκόνες ἀπὸ κάθε Ἐνορία καὶ κάθε χωριό καὶ νὰ ἀκούη συγκροτημένο ἢ πρόχειρο λόγο μέ ποικίλες συν-θη-ματικὲς φράσεις ὅτι «ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός», «ἡ Ἐκκλησία σώζει» κλπ.

Ἔτσι, φθάσαμε στό ἄλλο ἄκρο. Ἐνῶ προηγουμένως παρε-τη-ρεῖτο βραχυλογία ἢ καὶ ἀφωνία, τώρα παρατηρεῖται πολυλογία καὶ ἀλογία! Ὅλοι μιλοῦν γιὰ ὅλα, μερικοὶ μποροῦν νὰ παραπλανοῦν ὅλους ἢ τοὺς εὐπίστους, πολλοὶ συμμετέχουν σέ ἓνα παιχνίδι ἐντυ-πώσεων, κρίσεως καὶ κατα-κρίσεως, ἀλλά καὶ παρερμηνείας βιβλικῶν καὶ πατερικῶν κειμένων. Ἡ μυστικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἔγινε εἶδηση, ὁ εἰδικὸς λόγος σέ συγκεκριμένο ἐκκλησίασμα, ἔγινε λόγος παγκόσμιος, καὶ ὁ κάθε Κληρικὸς ξεπερνᾷ τὰ ὅρια τῆς Ἐπισκο-πῆς του καὶ τῆς Ἐνορίας του. Μᾶς κατέκλυσε μία κυριολεκτικῶς πανδημία λόγου!

Τό σημαντικότερο, ὅμως, εἶναι ὅτι ὁ ἐκκλησιαστικὸς λόγος ἔχει ἐκκοσμικευθῆ σέ μεγάλο βαθμό, οἱ ἐκκλησιαστικὲς συνει-δή-σεις ἔχουν ἀμβλυνθῆ, ἐπικρατεῖ μιά σύγχυση στὸν ἐκκλησια-στικό καὶ θεολογικό λόγο, μεταφέρονται διάφοροι «παρα-θεολογικοί ιοί», ἀφοῦ μερικοὶ χρησιμοποιοῦν ἀκόμη καὶ πατερικά κείμενα μέ στοχαστικὲς ἐρμηνεῖες πού τὰ αλλοιώνουν. Κυριο-λεκτικὰ ἐπικρατεῖ μιά παραθεολογικὴ καὶ παρεκκλησιαστικὴ πανδημία μέ ἐπικίνδυνους «παρα-θεολογικούς ιούς».

Ὅπως οἱ ιοί, καὶ ὁ κορωνοϊός, εἰσέρχονται μέσα στὸν ὀργανισμό τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἰδιαιτέρως μέσα στὰ κύτταρά του καὶ χρησιμοποιοῦν τὴν δομὴ τῶν κυττάρων γιὰ

νά αναπτυχθούν, νά σκοτώσουν τά κύτταρα καί νά προσβάλουν τά ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἔτσι λειτουργοῦν καί οἱ «παρεκκλησιαστικοί καί παραθεολογικοί ἰοί» μέσα στήν Ἐκκλησία.

Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ «ἰοί» αὐτοί χρησιμοποιοῦν τήν δομή τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς γιά νά μεταφέρουν τήν πνευματική ἀσθένεια στά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, καί ἔτσι δημιουργεῖται μεγάλο πρόβλημα. Πρόκειται γιά σκέψεις, ιδέες, λόγια, πράξεις πού εἶναι ἀντίθετες μέ τό φρόνημα τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων καί, φυσικά, τήν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ.

Μοῦ λένε πολλοί ἄνθρωποι: «Τί εἶναι αὐτά πού ἀκούγονται ἀπό Κληρικούς καί θεολόγους; Γιατί ὑπάρχει τέτοια ἐκκλησιαστική καί θεολογική ἀντιφατικότητα καί σύγχυση; Ποιόν τελικά νά πιστεύσουμε;».

Νομίζω ὅτι τό πρόβλημα εἶναι πολύ βαθύτερο. Ἡ ἐλεύθερη καί ἀσύδοτη διακίνηση τοῦ λόγου ἔφερε στήν ἐπικαιρότητα τήν ἔκπτωση τοῦ ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ καί θεολογικοῦ λόγου, τήν «θεολογική φτώχεια» καί κυρίως τήν θεο-λο-γική σύγχυση, ἀλλά καί τήν φοβερή παρερμηνεία του.

Στίς ἡμέρες πού ζοῦμε ἔχουν γραφεῖ πάμπολλα κείμενα γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς πανδημίας τοῦ covid-19, ἀπό ἐκκλησιαστικῆς καί θεολογικῆς πλευρᾶς. Ὅμως, ἐκπλήττομαι ἀπό τά κηρύγματα καί ἀπό τά κεί-με-να τῶν Κληρικῶν ὅλων τῶν βαθμῶν, πού δείχνουν ὄχι ἀπλῶς μιά θεολογική φτώχεια, ἀλλά καί μιά ἀφέλεια μεγίστου βαθμοῦ, μιά θεολογική ἀπαιδευσία, καί θά ἔλεγα μιά θεολογική γύμνια, γιά νά ἐφαρμόζεται ὁ λόγος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ὅτι οἱ ἄνθρωποι «τεχνολογοῦσι καί οὐ θεολογοῦσι».

Ἄλιεύω συχνά φράσεις ἀπό κείμενα πού δημοσιεύονται, οἱ ὁποῖες δείχνουν τήν θεολογική σύγχυση πού ἐπικρατεῖ στήν ἐκκλησιαστική μας ζωή. Ἀκόμη καί θεολόγοι ἑνός «ὑψηλοῦ ἐπιπέδου» στοχάζονται προκλητικά πάνω στά πατερικά κείμενα καί αὐθαιρετοῦν στά συμπεράσματά τους. Δέν κάνουν κειμενική ἀνάλυση τῶν Πατέρων, ἀλλά στοχαστικές εἰσπηδήσεις μέσα στό νόημα τῶν πατερικῶν κειμένων.

Θά μποροῦσα νά παρουσιάσω τά «μαργα-ριτάρια» αὐτά, ἀλλά δέν θά τό κάνω, γιατί, δυστυχῶς, οἱ περισσότεροι ἀφήνουν τήν οὐσία τοῦ θέματος καί ἀσχολοῦνται «ἐπί προσωπικοῦ», καί μάλιστα προσβάλλονται αὐτοί πού προσβάλλουν τήν Ὀρθόδοξη θεολογία μας.

Πολλές τέτοιες φράσεις προέρχονται ἀπό τήν σχολαστική θεολογία, τίς ποικίλες προτεσταντικές ἀπόψεις, τήν ρωσική θεολογία, τόν Διαφωτισμό, τόν ἄθεο ὑπαρξισμό, τόν γερμανικό ἰδεαλισμό, τίς ἀρχαῖες καί νεώτερες φιλοσοφίες, τήν

μεταπα-τε-ρική θεολογία, τήν σύγχρονη ύπαρξιακή ψυχολογία κλπ. και παρουσιάζονται ως ὀρθόδοξη θεολογία.

Και ἀνα-στενάζω μέ πικρία: «Τόση ἄγνοια και φτώχεια! Τόση σύγχυση και ἀφέλεια! Πῶς εἶναι δυνατόν φράσεις πού ἐκφράζουν ἄλλες θεολογικές παραδόσεις νά χρησιμοποιοῦνται ἀπό λεγόμενους συντηρητικούς και παραδοσιακούς Κληρικούς και θεολόγους ως ὀρθόδοξες διδασκαλίες; Δέν ἔχουν συνείδηση τί λέγουν και πράττουν; Δέν ἔχουν ἀνοίξει κάποια σοβαρά βιβλία για νά δοῦν τήν ἔννοια τοῦ λόγου πού χρησιμοποιοῦν;».

Ἡ Ὄρθόδοξη θεολογία, ὅπως προαναφέρθηκε, εἶναι σαφέστατη, ἐκφράζεται μέ καθαρό λόγο πού ἔχει καταγραφῆ στά Πρακτικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων και εἶναι διατυπωμένη στούς ὕμνους τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας. Και εἶναι λυπηρό αὐτό πού γίνεται σήμερα, νά συμμετέχουμε στήν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας ἡ ὁποία μοσχομυρίζει ἀπό ὀρθόδοξη δογματική θεολογία, και τό κήρυγμα στόν ἴδιο χῶρο νά ἀποτελεῖ παραφωνία, ἀφοῦ εἶναι σχολαστικό, προτεσταν-τικό, ψυχολογικό, κοινωνιολογικό, μεταπατερικό και τελικά μετα-ορ-θό-δοξο.

Και ἐπειδή δέν διδάσκεται ὁ καθαρός θεολογικός ὀρθόδοξος λόγος, γι' αὐτό και ἐπικρατεῖ σύγχυση και ως πρός τά κριτήρια τῆς θεολογίας. Οἱ Χριστιανοί δέν μποροῦν νά διακρίνουν τό ὀρθόδοξο ἀπό τό αἰρετικό, τό ἐκκλησιαστικό ἀπό τό παρεκκλησιαστικό, τό θεολο-γικό ἀπό τό ψυχολογικό.

Ἐλεγε ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης ὅτι ἀκούει κανεῖς ἕναν λόγο ἀπό ὀρθόδοξο Κληρικό και θεολόγο και σκέπτεσαι: Ἀπό ποῦ κόλλησε αὐτόν τόν «παραθεολογικό ἰό»; Ἐπειτα ἰχνηλατεῖ τούς ἀνθρώ-πους μέ τούς ὁποίους συναναστρέφεται και καταλαβαίνει ἀπό ποῦ κόλλησε αὐτόν τόν «παραθεολογικό ἰό». Τόν κόλλησε ἀπό κάποιον Καθη-γητή θεολογίας, ἐκεῖνος ἀπό κάποιον Καθηγητή τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ τοῦ ἐσωτερικοῦ. Και μεταφέρεται αὐτή ἡ παρεκκλησιαστική και παραθεολογική πανδημία στούς κόλπους τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας.

4. Τί δέον γενέσθαι

Τό ἐρώτημα εἶναι τί πρέπει νά γίνῃ σέ τέτοιες περιπτώσεις σάν αὐτές πού συμβαίνουν στίς ἡμέρες μας, πού ὁ καθένας αὐτοσχεδιάζει, πού Κληρικοί εἶτε φανατίζονται εἶτε ἐλευθεριάζουν, πού μοντέρνοι Κληρικοί λειτουργοῦν σάν Προτεστάντες ψυχολόγοι, ἀλλά συγχρόνως ἀναμειγνύουν τό Γεροντικό μέ τά πάθη τους, τόν ἅγιο Πορφύριο μέ τόν ἐμπαθῆ ἑαυτό τους. Και ὄχι μόνον αὐτοσχεδιάζουν θεολογικά, ἀλλά και αὐτοαποσηματίζονται και καυχῶνται γι' αὐτό, σάν νά εἶναι μιά θαρραλέα πράξη, σάν νά εἶναι ἕνας ἄλλος δρόμος πρός τό Φῶς, χωρίς νά ξέρουν τί εἶναι ρασοφορία, τί εἶναι μοναχός, τί εἶναι ἱερωσύνη, τί εἶναι θεολογία,

ὄχι ἀπό πολιτειοκρατικῆς ἀπόψεως, ἀλλά ἀπό καθαρά ὀρθοδόξου προοπτικῆς.

Ὅμως, τί πρέπει νά γίνη, ὅταν παρερμηνεύονται κείμενα τῶν ἁγίων Πατέρων καί μεταφέρονται στήν σημερινή ἐποχή μέ ἄλλο νόημα καί ἄλλη προοπτική;

Νομίζω, αὐτήν τήν ἐποχή, τήν δύσκολη καί ἐπικίνδυνη, πού ψευτοδιδάσκαλοι παραπλανοῦν τά πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, χρειάζεται νά μελετᾶμε τήν καθαρὴ θεολογία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί τῶν Φιλοκαλικῶν Πατέρων μας. Οἱ Οἰκουμενικές Σύνοδοι δείχνουν τά ὅρια τοῦ «ὀρθοδόξως θεολογεῖν», καί οἱ Φιλοκαλικοί Πατέρες καθορίζουν τίς καθαρές προϋποθέσεις τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας.

Καί, βεβαίως, πρέπει νά ὑπακούουμε στήν φωνή τῆς Ἐκ-κλη-σίας, ὅπως ἐκφράζεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος παρατηρεῖ: «Μή τοίνυν, τῶν τελειοτέρων ἐπανατρέχωμεν, μηδέ ἡμέρας καί καιροῦς καί ἐνιαυτούς παρατη-ρῶμεν, ἀλλά πανταχοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ μετ' ἀκριβείας ἐπώμεθα, τήν ἀγάπην καί τήν εἰρήνην προτιμῶντες ἀπάντων. Εἰ γάρ καί ἐσφάλλετο ἡ Ἐκκλησία, οὐ τοσοῦτον κατόρθωμα ἀπό τῆς τῶν χρόνων ἀκριβείας ἦν, ὅσον ἔγκλημα ἀπό τῆς διαιρέσεως καί τοῦ σχίσματος τούτου».

Γενικά, πρέπει νά ἀκολουθοῦμε τίς ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας, προτιμῶντας ἀπό ὅλα τήν ἀγάπη καί τήν εἰρήνη, ὥστε νά ἀποφεύγονται οἱ διακρίσεις καί τά σχίσματα.

Ἔχουμε, λοιπόν, τήν Ἐκκλησία στήν ὁποία θά κάνουμε ὑπακοή, καί δέν θά ἀκοῦμε κάθε Κληρικό, θεολόγο, διδάσκαλο πού εἰσάγει στήν ἁγία μας Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ξένες παραδόσεις, ξένα ἤθη, ξένες διδασκαλίες, ἀτομικές ἐρμηνεῖες, ξένους καί ἐπικίνδυνους «παρεκκλησιαστικούς καί παραθεολογικούς ἰούς».

Τελικά, ἡ σωτηρία μας εἶναι τόσο μεγάλη πού δέν μπορούμε νά τήν ἐμπιστευθοῦμε στόν καθένα μέ τίς ὁποιοσδήποτε αὐταπάτες του καί μέ τήν θεολογική του ἀνεπάρκεια πού παρουσιάζεται ὡς αὐθεντία.